

ŽÍT V PRAVDĚ JE VÍC, NEŽ ŽÍT VĚČNĚ

Rev. Dr. Petr Samojský

19. 2. 2006

“Žít v Pravdě”, to je krásné a okřídlené rčení. Zní to úžasně, že? Kdyby vám někdo dal na výběr: “Chceš žít v pravdě anebo ve lži?” asi málokdo z nás by o tom dlouze přemýšlel... Jenže asi každý, kdo se snaží být pravdivý, milovat a ctít pravdu ví, že to není věc až tak prostá a jednoduchá, jak by se na první pohled mohlo zdát.

Co je to pravda? Klasická definice zní: Pravda je soulad mezi ideou a skutečností. Věci (formy bytí) kolem nás jsou. Věci v celém světě existují, nějakým způsobem se objevily, tedy začaly existovat, a jejich existence nějak trvá, a jednou bude nějakým způsobem ukončena. A nejsou to jen věci ale i vztahy, vzájemné působení věcí na sebe v čase a prostoru. Protože tyto věci a jejich vzájemné vztahy existují, existuje i nějaká pravda o jejich existenci. Ony zkrátka nějakým způsobem jsou. Když se je snažíme nějak pochopit, snažíme se je nějak popsat a definovat, je to právě otázka pravdy: jak a zda se nám podaří pochopit ty věci a vztahy správně, tzn. tak, jak *opravdu* byly a jsou.

Kdo chce ctít a žít pravdu, má tedy před sebou velmi, velmi těžký úkol: poznávat skutečnost věcí takovou, jaká opravdu je. To předpokládá nesnadnou disciplínu, protože poznávat a chápat věci a jejich souvztažnost, tedy celkovou, globální provázanost ve všech absolutních detailech, formách projevu a časovém kontinuu je nad lidské síly. Nebo aspoň nad mé, přiznávám, protože někdy mám potíže vybavit si co jsem dělal především a co tedy je pravdou o mé formě bytí v pátek minulého týdne. Kdybych vám teď popsal pravdu mé formy bytí v pátek, není vůbec vyloučeno, že by někdo povstal a svědčil by, že to není pravda, protože on si vzpomíná, že mě viděl dělat něco docela jiného. Snadno bych se mohl dopustit lži tímto způsobem, kdybych spoléhal na svou děravou paměť.

A protože naše lidské poznání o realitě světa a vesmíru je přece jen ještě v plenkách, a protože tedy naše poznání pravdy o jeho pravé skutečnosti ani zdaleka není komplexní, těžko tedy můžeme žít v pravdě v tomto smyslu. Dalo by se proto říct, že žijeme ve ne-pravdě, v omylu, prostě v nevědomosti, nebo dokonce ve lži?

A někdy se tak i chováme. Jen si vzpomeňme, jak jsme byli přesvědčeni o nějakém názoru, a nikdo by nás nepřesvědčil o opaku! “Já mám pravdu,” říkali jste si, a když vás přesvědčovali o opaku, neviděli jste, že váš kousek poznání nevytváří harmonický celek s jinými poznatky. A kolikrát nám stačí i jen docela malá informace a my si hned na jejích základech vystavíme celistvý názor.

Šeptanda, řeči, tichá pošta, těmito cestami se šíří polopravdy. Šeptanda nemůže interesovat toho, kdo ctí pravdu a kdo tedy se snaží vnímat soulad všech poznatků a skutečností. Když si na fragmentu informace stavíme svůj názor, třeba kritický názor na někoho, anebo naopak velmi pochvalný, odsuzujeme se tak vlastně k životu v omylu, k životu ve lži. A žijeme pak, jako bychom ve znaku měli napsáno: Pars Veritatis Vinci (polopravda vítězí).

Ovšem je fakt, že velmi často je nemožné opatřit si kompletní informace. Jak si mám získat komplexní informaci o situaci v Iráku? Jak si mám získat komplexní informaci o kosmickém programu výzkumu Marsu? Vždyť já jsem ještě ani neobešel Zemi, abych si mohl být jist, že je to pravda, že je kulatá...

Možná, že není v lidských možnostech žít v pravdě, protože komplexní, kompletní a globální poznání pravdy o věcech ve všech jejich souvislostech prostě není v lidských možnostech?

My ale víme, že život v pravdě neznamena pouze “říkat a znát pravdu”. Žít v pravdě, to je výraz, který má mnohem hlubší význam a smysl než logické pojmání reality, vnímání světa našimi smysly a poměřování pravdy a lži. A proto opakem života v pravdě není “život ve lži”. Život v pravdě je nad běžnými pravdami a omyly.

Je vlastně nad rozlišováním pravd a omylů.

Život v pravdě je "autentické žití". Autentické, opravdové, hluboké. Je to žití, po kterém každý touží, každý chce mít jeho odlesk v sobě. Když chceme svobodu, když chceme lásku, když chceme štěstí, chceme vlastně život v pravdě ať si to uvědomujeme nebo ne. Přečtu vám teď dvě básně, které jsou každá po svém o životě v pravdě.

Z PINDEMONTÉHO (158)
Alexandr Sergejevič Puškin

Neoceňuji zvláště těch okázalých práv,
nad nimiž točí se dnes u nás tolik hlav.
Nereptám na bohy a nehorším se na ně,
že nepopřáli mi spoluspravovat daně
či bránit císařům, by spolu válčili.
A málo mrzí mě, smí-li či nesmí-li
tisk práskat tulpasy, nebo když cenzor bdělý
znemožní vtipkařům, by volnost psátí měli.
To všecko, věřte mi, jsou slova, slova jen!
Já jinou, lepší snad svobodu chtěl bych mítí
a jiný, lepší snad o právu chovám sen.
Být poddán vrchnosti či lidu poddán býti –
není to totožné? Bůh s nimi!
Nemusí nikomu účty skládati,
jen sám si posloužit!
Když vrchnost však či livrej mívá,
nesehnout svědomí, ni rozum, ani šiji.
Jak mně se zamane, být onde nebo tam,
kde z božské přírody v své duši úžas mám,
a stanuv okouzlen před díly umění,
beze slov tonouti v kráse a nadšení –
to štěstí! to práva jsou!

Puškin zdůrazňuje pevnost člověka, jeho vnitřní svobodu, nespoutanost, celistvost, schopnost radovat se ze skutečně kvalitních věcí, tedy z věcí, které mají duchovní a ne materiální hodnotu: příroda, umění, krása. Puškin vlastně naznačuje cestu, jak žít v pravdě, jakým životním stylem se k tomu vzácnému umění blížit.

ANIČCE
Josef Šimon

i kdybys umřela
budu tvůj tatínek
i kdybych umřel já
budu tvůj tatínek
i kdybychom umřeli oba
i kdyby vyhasla slova
budu tvůj tatínek
i kdyby celý svět vykvetl v záhony nicoty
budu navěky já a ty
a budu tvůj tatínek
a pouze
nepravdou
stanu se

nikým . . .

K této básni lze snad doplnit jen to, že totéž se dá říci o jakémkoliv vztahu, který je míněn vážně, který je opravdový a opravdově citěný, třeba jako věrné přátelství. Vzpomenete si na nějakého svého opravdového přítele či přítelkyni? A tu myslím *opravdového!* Ani zub času takové přátelství nenahlodá, ani vzdálenost tisíců mil, ani prázdnota a bláznivost světa, ani smrt! Pouze jediná věc jej může narušit: nepravda. Když jeden s druhým v jejich vztahu přestane žít v pravdě. Tedy upřímně, opravdově.

Jaké další významy lze dát výrazu “život v pravdě”?

Je to jistě také o přijetí sebe sama. Kdo nemá rád sám sebe, nemůže mít rád druhé, a naopak. Přijmout sebe takového, jaký jsem, to je velké umění, a dozajista je to část života v pravdě. Jak říká Charly Heavenrichová: “Je úplně jedno, co děláme, dokud nepřijmeme sami sebe. Jakmile jednou sami sebe přijmeme, je úplně jedno, co děláme.” Neznamená to nepracovat na sobě, naopak! Pokud sám sebe nepřijmu, nemohu na sobě příliš změnit.

A jak říká Seneca: “Jestliže nevíme, ke kterému přístavu míříme, žádný vítr není příznivý.” Vědět kdo jsem, cítit to tady uvnitř svého srdce, to je úžasná věc. Pak se může svět třeba zbláznit na hlavu postavit, a my neztratíme vnitřní jistotu, radost a štěstí. I to je důležitou částí života v pravdě.

Nechť se nám daří vědět, ke kterému přístavu míříme. Nechť se nám daří přijímat druhé i sebe tak, jak jsme, nechť se nám daří žít opravdově, vnímat vnitřní svobodu, nespoutanost, celistvost, schopnost radovat se ze skutečně kvalitních věcí. Nechť se nám daří žít v pravdě.